

Ústavní právo

zkouškové okruhy

1. Pojem ústavy, její typy, obsah, materiální a formální vymezení. Zásada hierarchického uspořádání a vnitřního souladu právního řádu. Ústavně konformní výklad právních předpisů. Ústava jako společenská smlouva.
2. Stát – stát jako právnická osoba, funkce státu, formy státu a jejich členění (*monarchie konstituční a jiné formy státu v současném světě, republiky demokratické, autoritativní, totalitní*).
3. Institut státního občanství, jeho charakteristika (*ius sanguinis a ius soli*).
4. Formy vlády v demokratických státech: parlamentní, prezidentská, poloprezidentská, shromáždění – charakteristika, příklady (*postavení prezidenta v USA, v ČR, ve Francii, volby prezidentů, dělba moci mezi prezidenty a vládou*).
5. Přímá a zastupitelská demokracie - pojmové znaky a formy přímé demokracie (*zejm. referenda a lidové iniciativy, jejich použití ve světě – příklady*); Zastupitelská demokracie - historie všeobecného volebního práva, pojem mandátu, volný mandát
6. Základní etapy ústavního vývoje na našem území v období 1848 – 1918. Základní charakteristika oktrojovaných ústav (*zvláštní zřetel na politická práva a volební právo, parlamenty*).
7. Základní etapy ústavního vývoje na našem území v období 1918 – 1945. Charakteristika státu a hlavních ústavních orgánů. Problematika druhé republiky a protektorátu z pohledu ústavního práva.
8. Vývoj ústavního systému v Československu v období 1945 - 1992 (podle jednotlivých ústavních dokumentů). Charakteristika československé federace (*zvláště ústavně významné události z let 1945, 1948, 1960, 1968, 1989*).
9. Vznik České republiky, zánik ČSFR, recepce práva (*čl. 112 Ústavy, ústavní zákon č. 4/1993 Sb.*)
10. Základní charakteristika ústavního systému České republiky. Forma vlády, charakteristika Ústavy, základní vymezení pravomocí ústavních orgánů (*preambule, článek 2 Ústavy*).
11. Právní postavení Parlamentu ČR: jeho složení, vnitřní organizace. Problematika bikameralismu. Funkce Parlamentu. Vztah Parlamentu k jiným státním orgánům (*legislativní, kontrolní, kreační a další funkce parlamentu*).

12. Poslanecký a senátorský mandát. Pojem volného mandátu. Rozsah imunity zákonodárců (*aktuální vývoj diskusí ohledně rozsahu imunity zákonodárců*).
13. Zákonodárny proces v Poslanecké sněmovně. Právo zákonodárné iniciativy.
14. Schvalovací procedura podle „typů“ zákonů (*ústavodárny proces, běžný proces, přijímání státního rozpočtu*).
15. Postavení Senátu a prezidenta v zákonodárném a ústavodárném procesu.
16. Právní postavení vlády: její sestavení a složení, vztah k ostatním mocenským orgánům. Normotvorba vlády a ministerstev. (*včetně procesu vyslovení důvěry a nedůvěry, demise vlády, odvolání a demise ministra*).
17. Právní postavení prezidenta republiky: způsob volby, odpovědnost, pravomoci, kontrasignace, spolupůsobení v zákonodárném procesu.
18. Veřejný ochránce práv – způsob volby, zákonné vymezení působnosti a pravomocí.
19. Základní charakteristika postavení České národní banky a Nejvyššího kontrolního úřadu. (*funkce, orgány, kontrolní závěry NKÚ a jejich závaznost*).
20. Územní samospráva v Ústavě České republiky. Pojem a rozsah. Samostatná a přenesená působnost. Normotvorná pravomoc orgánů územní samosprávy a její ústavní limity. Soudní ochrana územní samosprávy; komunální ústavní stížnost
21. Postavení mezinárodních smluv o lidských právech a práva EU v této oblasti vzhledem k právnímu řádu ČR. Evropský zatýkácí příkaz.
22. Postavení soudců a soudů, záruky nezávislosti a nestrannosti rozhodování v Ústavě a Listině; Právo na spravedlivý proces.
23. Ústavní stížnost vůči Ústavnímu soudu. Možnost zasahování do volného hodnocení důkazů obecnými soudy nálezy Ústavního soudu. Nález a jeho následky.
24. Abstraktní kontrola ústavnosti; ústavně konformní výklad.
25. Základní práva a svobody: struktura Listiny základních práv a svobod. Přímá aplikovatelnost Listiny základních práv a svobod (čl. 41 Listiny).
26. Meze základních práv a svobod; výhrada zákona; zákaz diskriminace při výkladu (čl. 4 odst. 1 – 4 Listiny).
27. Právo na život; zbavení života, které není trestné (čl. 6 odst. 4 Listiny). Zákaz mučení; mezinárodněprávní úprava v tomto oboru.
28. Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí. Právo na ochranu osobnosti. Osobní svoboda. Zákaz nucených prací a služeb. Právo na ochranu obydlí.
29. Ochrana vlastnictví, podmínky vyvlastnění.

30. Právo shromažďovací. Ohlášení shromáždění. Neohlášené shromáždění. Právo na sdružování v politických stranách. Podmínky a procedura rozpuštění politické strany. Právo občanů za rovných podmínek na přístup k veřejným funkcím.
31. Práva národnostních menšin dle Listiny. Návaznost na ochranu v trestním právu.
32. Ústavní zákon o bezpečnosti ČR jako součást ústavního pořádku. Možná omezení práv v nouzovém stavu a ve stavu ohrožení státu; stav nebezpečí podle příslušných ustanovení krizového zákona.